

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:1

Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2016:6, *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* samt motion 2016:77 om avyttring av egendom som församlingen inte behöver. I skrivelsen föreslås ändringar i kyrkoordningen som innebär följande.

- Rollfördelningen mellan församlingar/pastorat, stift och nationell nivå inom fastighetsförvaltningen tydliggörs.
- Ett register över alla fastigheter i Svenska kyrkan inrättas.
- I varje församling eller pastorat ska det finnas en lokalförsörjningsplan.
- När det finns flera kyrkobyggnader (och andra invigda kyrkorum) i en församling ska det i församlingsinstruktionen redovisas hur dessa i huvudsak brukas.
- Innan en församling eller ett pastorat beslutar att ett kyrkorum ska tas ur bruk ska samråd ske med stiftsstyrelsen som ska ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig. För att gälla ska beslutet fastställas av stiftsstyrelsen.
- En församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet, ska efter godkännande av stiftsstyrelsen under vissa förutsättningar kunna överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan. När en kyrkobyggnad överlåts till trossamfundet ska den förvaltas av stiftet. Domkapitlet beslutar om upplåtelse av kyrkorummet.
- När en kyrkobyggnad har överlåts till trossamfundet Svenska kyrkan får kyrkostyrelsen, efter att yttrande inhämtats från domkapitlet i det stift där kyrkan är belägen och från den länsstyrelse som har tillsynsansvar enligt kulturmiljölagen, besluta att ta ett kyrkorum ur bruk.
- Beräkningen av avgifter och bidrag i utjämningsystemet förenklas.
- Utjämningsystemet tillförs två nya komponenter, dels en som avser andel barn bland befolkningen och dels en som avser särskilda, strukturellt betingade kostnader för särskilda behov av diakonala insatser.
- Ett glesbygdsbidrag återinförs i utjämningsystemet.
- Kostnadsutjämningskonstanten i utjämningsystemet avskaffas.
- Ett kyrkounderhållsbidrag omfattande 100 miljoner kronor införs. Det ska användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna.
- Det ska inte längre göras någon avräkning av utdelningen från prästlönетillgångarna vid beräkning av stiftsbidrag.
- Förändringen av utjämningsystemet genomförs successivt åren 2018–2021.
- För att finansiera förvaltningen av de kyrkor som ägs gemensamt genom trossamfundet och kyrkounderhållsbidraget ska församlingar och pastorat, om kyrkomötet beslutar det, betala en kyrkounderhållsavgift.

Därutöver föreslås att kyrkostyrelsen i samverkan med stiftens ska erbjuda kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor rörande fastighetsförvaltning samt säkerställa att det utarbetas handledningar för upphandling och fastighetsförvaltning. Stiftens ska också inom ramen för sitt främjande stödja församlingar och pastorat i deras arbete med projektering, upphandling och genomförande av underhållsåtgärder. Ekonomiska förutsättningar för detta lämnas inom ramen för fördelning av stiftsbidragen.

En utvärdering ska göras av förslagen kring en effektiviserad fastighetsförvaltning, kyrkobyggnaderna och utjämningsystemet. Utvärderingen beträffande förslagen om en effektiviserad fastighetsförvaltning och kyrkobyggnaderna ska redovisas till kyrkomötet 2023 medan utvärderingen beträffande utjämningsystemet ska redovisas till kyrkomötet 2027.

Slutligen föreslår kyrkostyrelsen att det blir obligatoriskt att använda det gemensamma kollekt- och betalssystemet, KOB, för hanteringen av ersättningen för kyrkliga handlingar (clearing). Kyrkostyrelsen avser att inom ramen för 42 kap. 12 § kyrkoordningen utfärda närmare bestämmelser om detta.

Utskottet ställer sig i sak bakom samtliga förslag i skrivelsen. Kyrkorättsutskottet har i sitt yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse framfört synpunkter på användningen av termen ”medlem” i kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, se *bilaga 3*. Utskottet delar Kyrkorättsutskottets uppfattning att centrala termer måste benämnas på ett enhetligt sätt i kyrkoordningen och föreslår därför vissa justeringar i förhållande till kyrkostyrelsens förslag. Dessa ändringar innebär att termen ”kyrkotillhörig” ska användas i ett nytt kapitel 44 om ekonomisk utjämning istället för termen ”medlem”. De paragrafer som berörs är 2, 5, 7 och 10 §§.

Enligt 10 kap. kyrkoordningen om den nationella nivåns uppdrag får kyrkomötet inte besluta om sådana enskilda frågor som det är en församlings eller stifts uppgift att besluta om. Utskottet menar att förslaget i motion 2016:77 avviker från denna ordning och föreslår därför att motionen avslås.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	4
Skrivelsens förslag	4
Motionens förslag	4
Yttrande från Läronämnden	4
Yttrande från andra utskott	4
Bakgrund	4
Utjämningsutredningen	4
Effektivisering av fastighetsförvaltningen	5
Kyrkobyggnader	9
Ekonomisk utjämning	12
Utvärdering	23
Ersättning för kyrkliga handlingar	24
Terminologi	25
Bilaga 1 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	26
Bilaga 2 Läronämndens yttrande 2016:9y	34
Bilaga 3 Kyrkorättsutskottets yttrande 2016:2y	36
Bilaga 4 Organisationsutskottets yttrande 2016:1y	38
Bilaga 5 Kyrkorättsutskottets yttrande 2016:4y	40

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:77.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:6, Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1).

Motionens förslag

Motion 2016:77 av Helén Lindbäck, Avyttring av egendom som församlingen inte behöver

Kyrkomötet beslutar att det i bestämmelsen om lokalförsörjningsplan som föreslås i KsSkr 2016:6 ska regleras att församlingen även ska avyttra den egendom den inte behöver för att bedriva församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 i Ln 2016:9y, *bilaga 2*.

Yttranden från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 i Kr 2016:2y, *bilaga 3*. Vidare har Organisationsutskottet yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse i O 2016:1y, *bilaga 4*. Slutligen har Kyrkorättsutskottet, med anledning av yttrande Kr 2016:2y, yttrat sig över Ekonomi- och egendomsutskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen i Kr 2016:4y, *bilaga 5*.

Bakgrund

Utjämningsutredningen

Vid 2012 års kyrkomöte behandlades kyrkostyrelsens skrivelse 2012:5 *Strukturfrågor*. I skrivelsen aviserade kyrkostyrelsen att den bl.a. avsåg att tillsätta en utredning rörande det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna och utjämningsystemet och återkomma till kyrkomötet med förslag år 2016. Skrivelsen behandlades av Organisationsutskottet O 2012:2 som inte hade något att erinra mot kyrkostyrelsens förslag om att tillsätta en utredning. Detta blev även kyrkomötets beslut.

Kyrkostyrelsen fastställde i december 2012 direktiv för en utredning om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem. Det övergripande syftet med utredningen var att lägga fram förslag som effektiviserar förvaltningen av kyrko-

byggnader och eventuellt andra fastigheter, såväl ekonomiskt som kompetensmässigt. Som tillägg fanns också följande mål för utredningen:

- ◆ Att säkerställa ett långsiktigt hållbart, brett accepterat utjämningsystem.
- ◆ Att överväga clearingsystemets effektivitet och möjliga inkorporering i utjämningsystemet.

Genom ett tilläggsuppdrag beslutat av 2013 års kyrkomöte fick utredningen även uppgiften att utreda möjlighet till ekonomisk kompensation för församlingar och pastorat i gränsbygder för bortfall av kyrkoavgifter. De som fick uppdraget tog namnet Utjämningsutredningen. Utredningen lämnade sitt betänkande *Gemensamt ansvar – En utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* (SKU 2015:1) till kyrkostyrelsen den 5 maj 2015. Utjämningsutredningens betänkande sändes i juni 2015 ut på bred remiss, bland annat till samtliga ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsens förslag överensstämmer i nästan alla delar med utredningens förslag. I de fall kyrkostyrelsens förslag inte motsvarar utredningens förslag, uppmärksammas detta särskilt i berörda avsnitt i framställningen nedan.

Effektivisering av fastighetsförvaltningen

Förtydligande av organisation, roller och ansvar

Kyrkostyrelsens förslag

Församlingar och pastorat behöver överväga sitt fastighetsinnehav och effektivisera sin fastighetsförvaltning i syfte att säkerställa sin tillgång till ändamålsenliga lokaler till rimliga kostnader.

Inom ramen för stiftens uppgift att främja en god lokal förvaltning och ha tillsyn i förvaltningsfrågor måste församlingarnas och pastoratens hantering av fastigheter inklusive kyrkobyggnader uppmärksammas särskilt.

Svenska kyrkan på nationell nivå ska tillhandahålla övergripande stödfunktioner för fastighetsförvaltningen inom kyrkan och stödja stiftens i deras uppgift att främja en god fastighetsförvaltning. Detta bör tydliggöras i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande förtydligande av organisation, roller och ansvar.

Svenska kyrkans förvaltningskostnader förknippade med fastigheter motsvarade cirka 27 procent av Svenska kyrkans totala kostnader år 2010. Det är, mot bakgrund av den prognostiserade utvecklingen av inkomster från kyrkoavgiften, på sikt ohållbart att så stor del av de kyrkotillhörigas avgiftsmedel går till förvaltning av byggnader. Utskottet delar kyrkostyrelsens bedömning att en effektivisering av fastighetsförvaltningen hos församlingar och pastorat förutsätter en utökad samordning mellan kyrkans olika nivåer. För att få till stånd en sådan ökad samordning är det nödvändigt att bygga ut och utveckla de fastighetsrelaterade tjänsterna på stifts- och nationell nivå. Det är enligt utskottet också nödvändigt att tydliggöra roller, ansvar och dimensionering av organisationen inom fastighetsrelaterade områden på lokal nivå, stiftsnivå och nationell nivå.

Gemensamma register och fastighetssystem

Kyrkostyrelsens förslag

I kyrkoordningen görs ett tillägg i 56 kap. 2 § där ändamålen med kyrkans register regleras. Som ett nytt ändamål ska anges register som möjliggör en god fastighetsförvaltning.

Ett register för hela Svenska kyrkan med grundläggande uppgifter om alla fastigheter och byggnader ska vara färdigt senast den 1 januari 2019. Särskilda medel avsätts för att stiftens ska bistå församlingar och pastorat i arbetet med att ta fram de uppgifter som behövs för att registret ska kunna upprättas inom den angivna tidsramen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande gemensamma register och fastighetssystem.

I likhet med kyrkostyrelsen menar utskottet att en effektivare fastighetsförvaltning inom kyrkan förutsätter att man får en överblick över alla de objekt – byggnader, anläggningar eller markområden – som ägs av olika enheter inom kyrkan. Ett sätt att få denna överblick är att skapa ett för hela kyrkan gemensamt fastighetsregister.

Genom att fastighetsregistret tas med i 56 kap. 2 § kan kyrkostyrelsen med stöd av bestämmelserna i 4 § i samma kapitel precisera vilka uppgifter som ska ingå och vem som ska lämna dessa uppgifter. Utifrån detta kan det också preciseras vilka olika slags nyckeltal som ska tas fram.

Strategisk fastighetsplanering

Kyrkostyrelsens förslag

För varje pastorat eller för varje församling, om den inte ingår i ett pastorat, ska det finnas en *lokal försörjningsplan*. Kyrkofullmäktige ska fastställa denna. Det ska ske en översyn av lokal försörjningsplanen minst vart fjärde år.

I kyrkoordningen anges att kyrkostyrelsen får besluta om närmare bestämmelser om lokal försörjningsplaner.

Det bör finnas fastställda lokal försörjningsplaner i samtliga församlingar eller pastorat senast den 1 januari 2022.

Motion 2016:77

Motionären föreslår att det i den nya bestämmelsen om lokal försörjningsplan i 47 kap. § 12 kyrkoordningen som föreslås i skrivelsen ska regleras att församlingen även ska avyttra den egendom den inte behöver för att bedriva församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande strategisk fastighetsplanering.
2. Kyrkomötet avslår motion 2016:77.

Den enskilt viktigaste åtgärden för att sänka kostnaderna för fastighetsförvaltningen i kyrkan är att minska fastighetsinnehavet. Mot bakgrund av detta anser utskottet, i

likhet med kyrkostyrelsen, att det behöver ske ett aktivt och strategiskt arbete med planering av det framtida lokalbehovet i församlingar och pastorat. Med utgångspunkt i lokalförsörjningsplanen kan församlingen se till att lokalinnehavet motsvarar de konstaterade behoven för olika delar av församlingens verksamhet.

Enligt 10 kap. kyrkoordningen om den nationella nivåns uppdrag får kyrkomötet inte besluta om sådana enskilda frågor som det är en församlings eller stifts uppgift att besluta om. Utskottet menar att förslaget i motion 2016:77 avviker från denna ordning och föreslår därför att motionen avslås.

Mötesplatser, utbildning och kompetensförsörjning

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen ska i samverkan med stiftens erbjuda kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor rörande fastighetsförvaltning. Målgrupper ska vara anställda, förtroendevalda och frivilliga medarbetare på stifts- och lokal nivå.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om mötesplatser, utbildning och kompetensförsörjning.

Flertalet förvaltningsenheter inom Svenska kyrkan är mindre än vad som normalt anses optimalt för en effektiv fastighetsförvaltning. Kompetens kan hämtas på den öppna marknaden men den kan också hämtas från interna specialistfunktioner på lokal och regional nivå. Utskottet delar kyrkostyrelsens uppfattning att utbildning och kompetensutveckling är strategiskt viktiga områden inom fastighetsförvaltningen. Kyrkostyrelsen behöver därför utarbeta förslag till kompetensutvecklande åtgärder som vänder sig till stift, pastorat och församlingar samt inrätta erfarenhetsbanker. Kompetensutvecklingen ska erbjudas i samverkan med stiftens.

Upphandling

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen ska utarbeta en handledning för upphandling som stöd till församlingar och pastorat.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om upphandling.

För att på ett professionellt sätt kunna förvalta kyrkans fastigheter krävs kompetens inom detta område så att församlingarna kan köpa in de tjänster inom byggentreprenad etc. som är nödvändiga med rätt kvalitet och till bästa möjliga pris. Kyrkostyrelsens förslag om en gemensam handledning kan enligt utskottet i sig medföra en viss samordning. Den kan också leda till ökad effektivitet genom att tydliggöra under vilka omständigheter det kan vara motiverat att anlita extern kompetens. Handledningen bör inte bara ta upp ekonomiska aspekter utan även antikvariska, hållbarhets- och rättviseaspekter bör finnas med.

Process för drift och underhåll

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen ska säkerställa att det tas fram en handledning för fastighetsförvaltning med huvudsakligt fokus på drift och underhåll som stöd för församlingar och pastorat.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om process för drift och underhåll.

Effektiva fastighetsförvaltare arbetar genomgående med enhetliga processer och arbetssätt. Inom kyrkan efterfrågas övergripande processer för drift och underhåll. Genom att arbeta med vård och underhåll av fastigheter enligt gemensamma processer blir det också möjligt att på ett enkelt sätt dela och sprida kompetens, erfarenheter och bra praxis för fastighetsförvaltning inom hela kyrkan.

Underhåll av fastigheter

Kyrkostyrelsens förslag

Stiften ska inom ramen för sitt främjande stödja församlingar och pastorat i deras arbete med projektering, upphandling och genomförande av underhållsåtgärder.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om underhåll av fastigheter.

I och med de ändringar som infördes i samband med att Strukturutredningens förslag genomfördes har stiftens en i kyrkoordningen uttrycklig uppgift att främja och utöva tillsyn över församlingarnas förvaltning. Stiftens främjande- och tillsyn i detta avseende omfattar även församlingarnas/pastoratens fastighetsförvaltning. I likhet med kyrkostyrelsen konstaterar utskottet att församlingarna behöver konkret stöd i sitt arbete för sin projektering och upphandling av underhållsåtgärder på sina byggnader. Sådant stöd ska, enligt utskottets mening, vara stiftens uppgift att ge inom ramen för sitt främjande.

Finansiering

Kyrkostyrelsens förslag

Vid beräkningen av stiftsbidragens storlek ska det ingå ett ekonomiskt stöd till stiftens för de nya uppgifterna avseende främjande och tillsyn av den lokala fastighetsförvaltningen. Bidraget ska ta hänsyn till antalet byggnader i respektive stift och uppgå till 50 miljoner kronor.

För ett projekt med syfte att utveckla och samla in material till ett fastighetsregister ska 20 miljoner kronor avsättas.

Utskottets överväganden

I skrivelsen betonar kyrkostyrelsen vikten av att arbetet med att effektivisera Svenska kyrkans fastighetsförvaltning kommer i gång på ett samlat sätt i samtliga

stift utan onödiga dröjsmål. Det är därför nödvändigt att finansiering sker genom bidrag från nationell nivå.

Att bygga upp ett fastighetsregister i den storleksordning som det här är fråga om är förenat med betydande kostnader. De exakta kostnaderna för inrättandet av registret är svåra att uppskatta. Utskottet noterar att kyrkostyrelsen är beredd att tillskjuta de ytterligare medel som behövs om det skulle visa sig att de avsatta medlen inte fullt ut räcker till.

Då ställningstagande till belopp som inryms i den nationella nivåns budget är en fråga för Budgetutskottet, lämnar utskottet inget förslag i denna del.

Kyrkobyggnader

Redovisning i församlingsinstruktionen

Kyrkostyrelsens förslag

När det finns flera kyrkobyggnader (och andra invigda kyrkorum) i en församling ska det i församlingsinstruktionen redovisas hur dessa i huvudsak brukas.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande redovisning i församlingsinstruktionen.

Mot bakgrund av kyrkornas centrala betydelse för gudstjänstlivet bör det tas in en redovisning i församlingsinstruktionen av hur kyrkorna brukas i det fall en församling har fler än en kyrka. Vid utformandet av församlingsinstruktionen får då församlingen reflektera över kyrkornas brukande och eventuell problematik avseende kyrkor som inte längre används.

Ordning för att ta ett kyrkorum ur bruk

Kyrkostyrelsens förslag

Innan en församling eller ett pastorat beslutar att ett kyrkorum ska tas ur bruk ska samråd ske med stiftsstyrelsen som ska ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig.

För att gälla ska ett beslut om att ta ett kyrkorum ur bruk fastställas av stiftsstyrelsen.

När en kyrkobyggnad har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan får kyrkostyrelsen besluta att ta ett kyrkorum ur bruk. Före ett sådant beslut ska yttrande inhämtas från domkapitlet i det stift där kyrkan är belägen och från den länsstyrelse som har tillsynsansvar enligt kulturmiljölagen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen för att ta ett kyrkorum ur bruk.

Kyrkorummens och kyrkobyggnadernas betydelse kan inte enbart bedömas ur ett renodlat lokalt perspektiv. Detta erkänns redan idag av kyrkoordningen genom att det finns bestämmelser om att ett lokalt beslut om att ta en kyrkobyggnad ur bruk ska fastställas av stiftsstyrelsen. Utskottet delar kyrkostyrelsens mening om att ett samråd mellan församlingen eller pastoratet och stiftet kring frågan om att ta ett

kyrkorum ur bruk behöver inledas på ett tidigt stadium. För att församlingens eller pastoratets beslutsunderlag ska vara så allsidigt och heltäckande som möjligt bör också yttrande inhämtas från domkapitel och länsstyrelse redan innan församlingen eller pastoratet fattar sitt beslut.

När trossamfundet är ägare till en kyrkobyggnad bör det istället vara kyrkostyrelsen som fattar ett eventuellt beslut om att ta ett kyrkorum ur bruk. Eftersom det även i dessa fall finns behov av beslutsunderlag behöver länsstyrelsen i det län där kyrkobyggnaden är belägen ges möjlighet att yttra sig före ett beslut. Med hänsyn till domkapitlets tillsynsuppdrag och då det är fråga om en av stiftets för gudstjänst invigda byggnader bör i dessa fall ett yttrande inhämtas även från domkapitlet.

Utskottet konstaterar slutligen att det här finns behov av ett förtydligande av innebörden i begreppet att ta en kyrka ur bruk. Det kan innebära ett upphörande av användningen av kyrkan, men det kan även tolkas som att de religiösa symbolerna avlägsnats från byggnaden. Vidare konstaterar utskottet, i enlighet med vad som anförs i Kyrkorättsutskottets yttrande Kr 2016:2y, att det finns behov av att se över terminologin avseende kyrkobyggnader, kyrka och kyrkorum då dessa termer idag inte tillämpas på något entydigt sätt i kyrkoordningen.

Överlåtelse av kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan

Kyrkostyrelsens förslag

En församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet ska efter godkännande av stiftsstyrelsen kunna överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan.

Förutsättningar för ett överlåtelsebeslut är att

- kyrkobyggnaden inte används för gudstjänster i församlingen (är lokalt övertalig),
- det har prövats om det finns en alternativ användning för kyrkobyggnaden och
- kyrkostyrelsen är beredd att ta emot kyrkobyggnaden.

När en kyrkobyggnad överlämnas till trossamfundet utgår ingen ekonomisk ersättning.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande överlåtelse av kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan.

Enligt de prognoser som gjorts kommer trenden med ett minskat antal kyrkotillhöriga att fortsätta vilket bland annat innebär att allt färre kyrkotillhöriga ska ta ansvar för de kyrkobyggnader som ägs av församlingar och pastorat. Även om församlingen inte längre har bruk av en kyrkobyggnad måste man mot bakgrund av reglering i kulturmiljölagen ändå fortsätta att vårda och underhålla den. Detta kan vara förenat med betydande kostnader för församlingen. Mot denna bakgrund menar utskottet, i likhet med kyrkostyrelsen, att det inom Svenska kyrkan behöver tas ett gemensamt ansvar för kyrkobyggnader som inte längre behövs i den lokala församlingsverksamheten.

Den församling eller det pastorat som vill överlåta en kyrkobyggnad, gör detta utan ekonomisk ersättning. Den ”vinst” som församlingen eller pastoratet i sammanhanget gör är att man slipper framtida åtaganden och därmed kostnader för vård och underhåll.

Kyrkunderhållsavgift

Kyrkostyrelsens förslag

För att finansiera förvaltningen av de kyrkor som ägs gemensamt genom trossamfundet och det kyrkunderhållsbidrag som föreslås användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna, får kyrkomötet besluta att församlingar och pastorat ska betala en kyrkunderhållsavgift.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkordningen gällande kyrkunderhållsavgift.

Trossamfundet måste som ägare av överlåtna kyrkobyggnader svara för att dessa vårdas och underhålls. Till detta bör vid behov samtliga församlingar med egen ekonomi och pastorat kunna bidra genom en särskild kyrkunderhållsavgift. Förutsatt att antalet kyrkobyggnader som överläts till trossamfundet med tiden ökar kommer det så småningom att bli nödvändigt att ta ut en kyrkunderhållsavgift av viss storlek. Vilken nivå på kyrkunderhållsavgiften som kan komma att krävas på längre sikt får visa sig.

Praktiskt bör det kunna gå till så att kyrkostyrelsen redan i ett särskilt avsnitt i sin skrivelse om verksamhet och ekonomi *år noll* anger om man bedömer att en kyrkunderhållsavgift för *år två* i planeringsperioden behöver tas ut och i så fall av vilken storlek. Kyrkomötet kan då genom sitt beslut om planeringsramar i november *år noll* besluta om den nivå på vilken kyrkostyrelsen maximalt får besluta att ta ut kyrkunderhållsavgift för *år två*. På detta sätt behålls den flexibilitet som behöver finnas för en successiv anpassning av nivån på kyrkunderhållsavgiften till vid varje tidpunkt föreliggande behov, samtidigt som församlingar och pastorat ges ett års framförhållning i relation till sitt budgetarbete.

Stiftet som förvaltare av kyrkor som överlåtits till trossamfundet

Kyrkostyrelsens förslag

När en kyrkobyggnad har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan ska stiftet förvalta kyrkobyggnaden.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkordningen gällande stiftet som förvaltare av kyrkor som överlåtits till trossamfundet.

Det torde inte vara möjligt att trossamfundet självt ansvarar för förvaltningen av de kyrkobyggnader som överläts på trossamfundet. Trossamfundet skulle naturligtvis kunna upphandla lokala förvaltare runt om i landet att sköta förvaltningen. Utskottet anser dock, i enlighet kyrkostyrelsens anförande, att man här utifrån såväl ett praktiskt som principiellt perspektiv bör bygga på den reguljära kyrkliga organisationen. Stiftet har en närhet till församlingar och pastorat som är en fördel när överlåtna kyrkobyggnader ska förvaltas.

Upplåtelse av kyrka som överlåtits till trossamfundet

Kyrkostyrelsens förslag

Domkapitlet beslutar om upplåtelse av kyrkorummet. Ett sådant beslut kan inte överklagas.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande upplåtelse av kyrka som överlåtits till trossamfundet.

De bestämmelser som idag finns i kyrkoordningen om beslutsordning för upplåtelse av kyrka är skrivna utifrån att kyrkan förvaltas lokalt. Med stiftet som förvaltare och med hänsyn till domkapitlets uppgifter i fråga om bland annat överklagande av upplåtelsebeslut är det naturligt att det blir domkapitlet som får ansvaret att fatta beslut om upplåtelse av de kyrkor som stiftet förvaltar. Ett beslut från domkapitlet med anledning av ett överklagat upplåtelsebeslut kan idag inte överklagas (41 kap. 7 § i kyrkoordningen). Utskottet föreslår mot bakgrund av detta inte några nya bestämmelser om möjligheten att överklaga ett upplåtelsebeslut som har fattats av domkapitlet.

Ekonomisk utjämning

Mål för den ekonomiska utjämningen

Kyrkostyrelsens förslag

Det ekonomiska utjämningsystemet syftar till att på grundval av en ömsesidig solidaritet mellan Svenska kyrkans församlingar bidra till att utjämna de ekonomiska förutsättningarna i syfte att alla församlingar ska ha ekonomiska möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift samt kunna ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om mål för den ekonomiska utjämningen.

När nuvarande utjämningsystem tillkom i mitten av 1990-talet angavs i proposition 1996/97:35 *Ett nytt system för ekonomisk utjämning inom Svenska kyrkan* följande mål för utjämningen:

- att göra en rikstäckande kyrklig verksamhet av ungefär dåvarande omfattning möjlig
- att ge väsentligen likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kyrkokommunerna inom landets olika delar
- att finansiera den rikskyrkliga verksamheten och andra för hela kyrkan gemensamma kostnader

Utskottet delar kyrkostyrelsens ståndpunkt att möjliggörande av en rikstäckande verksamhet är en grundläggande utgångspunkt för utjämningen och ska därför även i fortsättningen vara ett huvudsyfte för systemet. Däremot kan det inte anges som ett syfte att utjämningen ska göra det möjligt att bedriva verksamhet av en viss angiven omfattning. Det är inte bara ansvaret att fullgöra den grundläggande uppgiften som primärt är lokalt utan även resursansvaret.

Vidare anser utskottet, i enlighet kyrkostyrelsens anförande, att nuvarande delmål för utjämningsystemet om att ge väsentligen likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan enheterna i landets olika delar, är för högt ställt utifrån dagens förutsättningar. Utjämningsystemet ska minska skillnaderna i ekonomiska förutsättningar men det kan inte bli fråga om en total utjämning, utan en avvägning måste alltid ske av vad som kan uppfattas som rimligt och acceptabelt.

När man ser på de samlade kostnaderna för fastighetsförvaltningen framgår att kostnaderna för kyrkobyggnader i relation till andra byggnader är mycket höga. Det finns därför skäl att lyfta fram som ett särskilt syfte för utjämningsystemet att även bidra till att församlingarna kan ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

Det grundläggande mål för utjämningsystemet som här föreslås avser den omfördelning av ekonomiska resurser som görs mellan församlingar och pastorat utifrån deras ekonomiska förutsättningar. Finansieringen av verksamhet på nationell nivå finns därför inte kvar i den nya målformuleringen. Utskottet föreslår inte några egentliga förändringar avseende denna finansiering utan nyss nämnda hör samman med förslaget om att ersätta benämningen ”allmän utjämningsavgift” med ”avgift för gemensam verksamhet”. I likhet med kyrkostyrelsen menar utskottet att avgiften inte utgör en del av det egentliga utjämningsystemet.

Inkomstutjämning

Kyrkostyrelsens förslag

Inkomstutjämningen ska bestå oförändrad. De församlingar och pastorat som har ett medelavgiftsunderlag överstigande riksgenomsnittet betalar en avgift och de vars medelavgiftsunderlag understiger genomsnittet får ett bidrag. Inkomstutjämningen ska avse 50 procent av skillnaden i avgiftsunderlag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om inkomstutjämning.

Utskottet har informerats av kyrkostyrelsen om att det inte är möjligt att på helt objektiva grunder påvisa att någon viss nivå på inkomstutjämningen är att föredra före varje annan. En inkomstutjämning på 50 procent som nu föreslås fortsätta gälla ger, liksom idag, en begränsad utjämnings effekt. Det gäller en avvägning mellan å ena sidan behovet av en inkomstutjämning som ger ett rimligt utfall för dem med sämst ekonomiska förutsättningar och å andra sidan behovet av att vinna acceptans också från dem som står för de stora tillskotten till utjämningen. Nuvarande nivå på inkomstutjämningen har sedan millennieskiftet inte utgjort något hinder för samverkan och indelningsändringsarbete bland församlingar och pastorat. Man bör även ha i åtanke att det finns ytterligare ett slag av inkomstutjämning i en annan del av utjämningsystemet. Det gäller den utdelning av vinstmedel som stiftens årligen gör från förvaltningen av prästlönetillgångarna. Denna del av den totala inkomstutjämningen uppgår även den till 50 procent.

Kostnadsutjämning, övergripande

Kyrkostyrelsens förslag

Utjämningsystemet ska innefatta komponenter som utjämnar vissa kostnader som är strukturellt betingade och inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat.

Kostnadsutjämningskonstanten avskaffas.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag gällande övergripande om kostnadsutjämning.

En kostnadsutjämning inom Svenska kyrkan bör enligt utskottet, i likhet med nuvarande system, avse strukturellt betingade kostnader som inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat. På detta sätt kan en utjämning av de ekonomiska förutsättningarna att bedriva kyrklig verksamhet fortsätta ske.

Kostnadsutjämningskonstanten i nuvarande system har sin bakgrund i och bygger på tidigare utjämning av kostnader för begravningsplatser. Redan när den föreslogs införas vid 2004 års kyrkomöte var utgångspunkten att det skulle vara en mer eller mindre kortsiktig lösning. I samband med den större översyn av utjämningsystemet som nu genomförts bör denna komponent, som inte avser några kostnader som bör vara föremål för inomkyrklig utjämning, avskaffas.

Förenklad beräkning

Kyrkostyrelsens förslag

Beräkningen av avgifter och bidrag i utjämningsystemet bör förenklas och bygga på en bedömning av hur stor omfattning en viss komponent ska ha inom kostnadsutjämnningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om förenklad beräkning.

Utskottet har förståelse för kyrkostyrelsens strävan efter genomskinlighet i systemet och välkomnar därför en förenklad modell för att beräkna avgifter och bidrag inom kostnadsutjämnningen. Modellen innebär att snittkostnad per kyrkotillhörig och procentsats för utjämnningen ersätts av ett *utjämningsstal*. Med utgångspunkt från den omsättning som ska gälla för respektive kostnadsutjämningskomponent fastställs detta utjämningsstal, som sedan läggs till grund för att beräkna varje församlings och pastorats avgift eller bidrag. Slutresultatet kommer inte att skilja sig från det som gäller idag men leder till en förenklad beräkningsmodell.

Utjämning av kostnader för andelen kyrkotillhöriga

Kyrkostyrelsens förslag

I utjämningsystemet ska ingå en komponent som avser en låg andel medlemmar av befolkningen inom församlingens eller pastoratets område.

Omfattningen av kostnadsutjämnningen avseende andel medlemmar ska minskas från en omsättning på omkring 210 miljoner kronor (2014) till 120 miljoner (beräknat för 2014). Nuvarande avtrappning av bidraget i relation till andelen med-

lemmar avskaffas. För den andel som inte tillhör Svenska kyrkan och som ligger mer än 35 procentenheter under den för hela landet genomsnittliga andelen medlemmar utgår inget bidrag.

EE 2016:1

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande utjämning av kostnader för andelen kyrkotillhöriga.

När utjämning av kostnader för andelen kyrkotillhöriga infördes i utjämningsssystemet på 1990-talet motiverades det med att en hög andel icke-tillhöriga i en församling medförde behov av en mängd olika arbetsinsatser som sammantaget innebar att betydande resurser togs i anspråk. Utskottet har informerats om att den av kyrkostyrelsen utsedda utredningen har haft överläggningar företrädare för ett antal församlingar i Malmö, Göteborg, Linköping, Norrköping, Södertälje och Stockholm med relativt låg andel kyrkotillhöriga. Dessa församlingar har stora mängder enskilda besök och i samverkan med andra aktörer genomför församlingarna integrationsfrämjande verksamheter såsom språkträning och erbjudande av arbetspraktik. Detta visar att det även idag förhåller sig så, att församlingar med låg andel kyrkotillhöriga kan behöva bedriva en omfattande verksamhet till följd av en stor folkmängd i församlingen.

Som ett led i strävan efter att förenkla beräkningarna i utjämningsystemet föreslås även att nuvarande avtrappning av bidraget till en församling som har mycket låg andel kyrkotillhöriga tas bort. För att säkerställa att orimligt höga belopp på bidragssidan inte uppkommer, föreslås samtidigt att en spärr införs. Spärregeln innebär att det inte ska utgå något bidrag för den andel kyrkotillhöriga i församlingen som understiger riksgenomsnittet med mer än 35 procent.

Slutligen noterar utskottet kyrkostyrelsens förslag om att tillhörighetskomponentens omsättning minskas med cirka 100 miljoner kronor till en omsättning om 120 miljoner kronor. Detta är enligt utskottet en fråga för Budgetutskottet att ta ställning till.

Utjämning av kostnader för antalet kyrkobyggnader

Kyrkostyrelsens förslag

I utjämningsystemet ska ingå en komponent som avser antalet kyrkobyggnader i relation till antalet medlemmar.

Omfattningen av kyrkobyggnadskomponenten ska öka från 85 till 120 miljoner kronor. Vid beräkning av avgifter och bidrag tas bara hänsyn till antalet medlemmar per kyrka och inte längre till kyrkornas storlek.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande utjämning av kostnader för antalet kyrkobyggnader.

Utskottet menar i likhet med kyrkostyrelsen att det även fortsättningsvis ska ske en utjämning av kostnader för kyrkobyggnader. Det är uppenbart fråga om strukturellt betingade kostnader som det finns goda skäl till att alla församlingar och pastorat via utjämningsystemet tar ett gemensamt ansvar för.

Vissa förenklingar i beräkningsmodellen föreslås även för denna utjämningskomponent. Testberäkningar har visat att de ekonomiska effekterna av nuvarande

justeringar avgifter och bidrag med hänsyn till den enskilda kyrkans storlek är nästan obefintliga eller mycket små. Därför föreslås att dessa justeringar inte görs i fortsättningen. Utskottet inser dock att kyrkobyggnadernas storlek varierar kraftigt runt om i landet och att utjämningsystemet i viss mån behöver ta hänsyn till detta. Det nya kyrkounderhållsbidrag som i kommande avsnitt föreslås införas i systemet bör enligt utskottet kunna tillgodose detta behov.

Slutligen noterar utskottet att kyrkostyrelsen föreslår en höjning av utjämningskomponentens omsättning från nuvarande 85 miljoner kronor till 120 miljoner kronor. Detta bland annat mot bakgrund av att kostnadsutjämningskonstanten föreslås avskaffas, vilket får märkbara negativa ekonomiska konsekvenser framförallt för församlingar och pastorat på landsbygden. Detta är enligt utskottet en fråga för Budgetutskottet att ta ställning till.

Utjämning av kostnader för andel barn

Kyrkostyrelsens förslag

I utjämningsystemet ska ingå en komponent som avser andelen barn av befolkningen inom församlingens eller pastoratets område. De församlingar och pastorat som har en högre andel barn bland befolkningen inom sitt geografiska område än riksgenomsnittet ska få ett bidrag. De församlingar och pastorat som har en mindre andel ska betala en avgift.

Komponenten i utjämningsystemet som avser andel barn ska omsätta 50 miljoner kronor när den införs.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande utjämning av kostnader för andelen barn.

I inledningen till kyrkoordningens första avdelning framhålls att barnen intar en särställning i kristen tro och därför särskilt behöver uppmärksamhet i Svenska kyrkans verksamhet. Det gäller alla barn, således inte enbart barn som är kyrkotillhöriga eller barn till kyrkotillhöriga i Svenska kyrkan. När man ser på det kyrkliga arbetet runt om i landet står det klart att barn och ungdomsverksamhet där har en framträdande plats. Genom införande av en barnkomponent i kostnadsutjämnningen sker en markering av vikten av att barnverksamheten för framtiden prioriteras högt inom Svenska kyrkans verksamhet.

Utskottet noterar kyrkostyrelsens förslag om en förhållandevis måttlig nivå på den nya barnkomponentens omsättning, det vill säga 50 miljoner kronor. Detta är enligt utskottet en fråga för Budgetutskottet att ta ställning till.

Diakonibidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Det ska utgå bidrag inom utjämningsystemets ram till församlingar och pastorat som har särskilda strukturellt betingade kostnader för särskilda behov av diakonala insatser.

Denna diakonikomponent ska utgå från ett socioekonomiskt behovsindex för befolkningen inom församlingens eller pastoratets geografiska område. Bidrag ska utgå till församlingar och pastorat som har ett värde som med 10 procent underskri-

der medianvärdet för hela landet. Bidragets storlek är beroende av hur mycket församlingen eller pastoratet underskrider medianvärdet.

EE 2016:1

Diakonikomponenten ska sammantaget omfatta bidrag på 50 miljoner kronor.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande diakonibidrag.

De diakonala utmaningarna är viktiga för Svenska kyrkan att möta. Det finns församlingar och pastorat där den sociala utsattheten är särskilt stor och det finns påtagliga samband mellan ekonomisk/social utsatthet samt fysisk/mental hälsa. I likhet med kyrkostyrelsen menar utskottet att det här är fråga om strukturellt betingade skillnader i diakonala behov mellan församlingarna som det finns anledning för Svenska kyrkan att ta ett gemensamt ansvar för.

Utskottet föreslår i likhet med kyrkostyrelsen att det i kyrkoordningen bara regleras att det ska finnas ett diakonibidrag och att detta bidrag ska gå till församlingar och pastorat med en befolkning som har sämre socioekonomiska förutsättningar än genomsnittet i landet. Därmed ges utrymme för att, i det fall behov skulle uppstå, göra justeringar i beräkningsgrunden för diakonibidraget utan att det krävs särskilt beslut i kyrkomötet om detta.

Utskottet har informerats om att kyrkostyrelsen avser att i samband införandet av den nya kostnadsutjämnningen tillämpa ett indextal som beräknas på hushållens disponibla inkomst i församlingen i relation till lägsta skäligen levnadsnivå. Den lägsta skäligen levnadsnivå beräknas med hänsyn till familjestorlek och sammansättning och har indexvärdet 100. Ett hushåll med indexvärdet 150 har alltså en disponibel inkomst som överstiger lägsta skäligen levnadsnivå med femtio procent. En fördel med detta indextal är att man får ett mått som beskriver förhållandena för hela befolkningen, oavsett ålder. Det är dock möjligt att använda sig av andra socioekonomiska index med ytterligare variabler.

Utskottet noterar slutligen kyrkostyrelsens förslag om att diakonibidraget sammantaget ska omfatta 50 miljoner kronor. Detta är enligt utskottet en fråga för Budgetutskottet att ta ställning till.

Glesbygdsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Det ska utgå bidrag inom utjämnningssystemets ram till församlingar och pastorat som har särskilda strukturellt betingade kostnader för att de ligger i glesbygd. Glesbygdsbidrag ska utgå till församlingar och pastorat som utgör glesbygd enligt nu gängse definition (högst åtta invånare per kvadratkilometer och högst 70 procent tätortsgrad). Härtill ska glesbygdsbidrag utgå till landsbygdsförsamlingar och landsbygdspastorat i Visby stift. Glesbygdsbidraget ska beräknas utifrån antalet medlemmar i glesbygdsförsamlingar och -pastorat.

Glesbygdsbidraget ska sammantaget omfatta 45 miljoner kronor.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande glesbygdsbidrag.

Att verka i glesbygd medför extra kostnader och det är uppenbart fråga om strukturellt betingade merkostnader som inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat. Utskottet föreslår därför, i enlighet med vad kyrkostyrelsen anfört, att glesbygdsbidraget återinförs i utjämningsystemet.

Bidraget ska gå till de församlingar och pastorat som räknas som glesbygdsförsamlingar med definition av glesbygd som finns i *Statistisk årsbok 2014*. Det innebär att församlingar och pastorat med en tätortsgrad understigande 70 procent och mindre än åtta invånare per kvadratkilometer kommer i fråga för glesbygdsbidrag. Även om inte församlingar och pastorat i Visby stift formellt är klassificerade som glesbygd föreslås ändå att även dessa församlingar och pastorat, med undantag för domkyrkoförsamlingen, kommer i fråga för glesbygdsbidrag i den obligatoriska utjämnningen. De ekonomiska förutsättningarna för dessa enheter skiljer sig från andra enheter inom Svenska kyrkan på så sätt att även relativt små förändringar får en stark påverkan på dessa enheters ekonomi.

Luleå stift påpekade i sitt remissvar att kriteriet ”invånare per kvadratkilometer” bör beräknas utifrån *församlingens eller pastoratets* geografiska område. I de testberäkningar som gjordes under utredningens gång erhöll församlingar och pastorat, med ett antal invånare understigande åtta per kvadratkilometer i den *kommun* de var belägna i, glesbygdsbidrag. Utskottet menar, i enlighet med den justering kyrkostyrelsen gjort till följd av nämnda remissvar, att ett nytt glesbygdsbidrag ska beräknas utifrån församlingens eller pastoratets egna geografiska yta.

Det i kyrkoordningen tidigare reglerade glesbygdsbidraget avskaffades av 2003 års kyrkomöte. Ett ”ytabidrag”, motsvarande det tidigare glesbygdsbidraget, ingår istället idag i beräkningen av stiftsbidrag. I kommande avsnitt om förslag till ny modell för fördelning av stiftsbidrag framgår, att ”ytabidraget” inte längre ska finnas kvar som en del i det nya förslaget. Nivån på det nu föreslagna glesbygdsbidraget till församlingarna motsvarar ungefär hälften av det totala ytabidrag som idag fördelas till vissa stift. Det tidigare glesbygdsbidraget innefattade delarna glesbygdstillägg, kallortstillägg och energitillägg som således ingår i dagens ytabidrag. I likhet med kyrkostyrelsen har utskottet funnit att det endast finns skäl att återinföra den del av det tidigare glesbygdsbidraget som avser själva glesbygdsfaktorn det vill säga långa avstånd.

Extra utjämningsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Bestämmelserna i kyrkoordningen om extra utjämningsbidrag ska utgå.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande extra utjämningsbidrag.

Utskottet konstaterar att såväl stiftsstyrelserna som kyrkostyrelsen har möjlighet att utan särskilda bestämmelser besluta om ekonomiskt stöd till en viss församling eller ett visst pastorat om detta bedöms vara nödvändigt.

Stiftsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Det ska finnas kvar ett stiftsbidrag som vid sidan av den egna utdebiteringen av avgift från medlemmarna i stiftets församlingar och pastorat finansierar stiftens verksamhet. Detta bidrag används fritt av stiftet till den verksamhet de har att svara för, vilket innefattar den egna verksamheten och främjande, också genom ekonomiska anslag, av verksamheten hos församlingar och pastorat.

Stiftsbidraget ska bestå av en inkomstutjämnning av motsvarande slag som på lokal nivå, ett grundbidrag på 12 miljoner kronor till varje stift, en del som beräknas utifrån antalet medlemmar i stiftet, ett bidrag till stiftens främjande av fastighetsförvaltning samt ett bidrag till gudstjänster av rikskaraktär i Uppsala och Stockholms stift.

Det så kallade ytabidraget utgår vid beräkningen av stiftsbidrag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande stiftsbidrag.

Liksom kyrkostyrelsen föreslår utskottet att det ska finnas kvar ett stiftsbidrag även i framtiden. Detta dels mot bakgrund av att en avgiftsväxling, med syftet att låta stiftet helt och hållet själva finansiera sina respektive verksamheter via stiftsavgiften, kan leda till den oönskade effekten att det totala uttaget av kyrkoavgift samtidigt ökar. Härtill kommer att konstruktionen med stiftsbidrag innehåller en viss utjämnning mellan stiftet. Detta är särskilt påtagligt för Visby stift som skulle behöva genomföra en orealistiskt stor höjning av sin kyrkoavgiftssats för att kompensera för det inkomstbortfall som ett borttagande av stiftsbidraget skulle medföra.

Det bör enligt utskottet även fortsättningsvis stå stiftet fritt att förfoga över stiftsbidraget, inte minst mot bakgrund av att stiftet har möjlighet att komma till rätta med vissa oförhålligheter i systemet som en obligatorisk kostnadsutjämnning är förknippad med.

Den nya bestämmelsen i kyrkoordningen som föreslås ger stiftet en tydligare rätt till att få stiftsbidrag i förhållande till nu gällande bestämmelse.

Kyrkostyrelsen aviserar vissa förändringar i den beräkningsmodell efter vilken nuvarande stiftsbidrag beräknas. Efter att prövning av vad som är en rimlig nivå gjorts, avses nuvarande nivå på grundbidraget höjas med cirka tre miljoner kronor till 12 miljoner kronor per stift. En del i stiftsbidraget ska vara relaterat till antal tillhöriga i Svenska kyrkan i stiftet. Det motsvarar till viss del det som nu kallas främjandebidrag och som beräknas utifrån antalet invånare och med en avtrappning för de största stiftet. Den nya fördelningen av bidrag per kyrkotillhörig i stiftet görs utan någon sådan avtrappning. En helt ny del i stiftsbidraget avser stiftens främjande av fastighetsförvaltningen bland församlingar och pastorat i stiftet. Detta mot bakgrund av förslaget om en effektiviserad fastighetsförvaltning inom Svenska kyrkan, där stiftet föreslås få ett utvidgat främjandeuppdrag. Förändringarna i utformningen av det nya stiftsbidraget sammanfattas i följande tabell.

Tabell 1. Förändring av stiftsbidrag, tusental kronor.

	Utfall 2014	Nytt förslag	Skillnad
Grundbidrag	119 000	156 000	37 000
Främjandebidrag / bidrag per kyrkotillhörig	190 500	155 000	-35 500
Ytabidrag	97 500	0	-97 500
Kyrkobyggnadsbidrag	50 000	0	-50 000
Främjande fastighetsförvaltning	0	50 000	50 000
Bidrag till gudstjänster av rikskyrklig karaktär	1 300	1 300	0
Summa	458 300	362 300	-96 000

Sammantaget innebär den nya modellen en minskning av stiftsbidraget med i stort sett det belopp som idag beräknas som ytabidrag, där den största förändringen för ett enskilt stift är bortfall av ytabidraget för Luleå stift. Kyrkostyrelsens skrivning i förslaget om att ytabidraget ska ”utgå” kan ha flera olika betydelser men utskottet utgår från att kyrkostyrelsen med ordet ”utgå” här menar att ytabidraget ska avskaffas. Här bör även noteras att det samtidigt införs ett glesbyggsbidrag på 45 miljoner kronor i en annan del av utjämningsystemet.

Kyrkobyggnadsbidraget, med sin bakgrund i ett tidigare bidrag som reglerats i kyrkoordningen, finns inte heller kvar som en del av stiftsbidraget i den nya modellen. I kommande avsnitt föreslås i stället ett nytt kyrkounderhållsbidrag, som kan ses som en variant av det kyrkobyggnadsbidrag som tidigare var reglerat i kyrkoordningen.

Kyrkounderhållsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Ett kyrkounderhållsbidrag omfattande 100 miljoner kronor införs. Det ska användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande kyrkounderhållsbidrag.

Ansvaret för kyrkobyggnaderna innebär betydande kostnader för församlingar och pastorat. Inte minst riskerar det bli betungande för enheter på landsbygden och glesbygden där en stor del av kyrkobyggnaderna är belägna och där antalet kyrkor i relation till antalet kyrkotillhöriga är som störst.

Det har visat sig att det kan vara svårt för ett antal församlingar och pastorat att klara den egeninsats som alltid krävs vid underhållsåtgärder i samband med beviljande av kyrkoantikvarisk ersättning. Det är enligt utskottet angeläget att planerade åtgärder på kyrkobyggnaderna som berättigar till kyrkoantikvarisk ersättning verkligen genomförs. Det är här fråga om Svenska kyrkans kapacitet att förvalta kyrkobyggnader på ett sätt som ligger i linje med kulturmiljölagens bestämmelser och är även fråga om ett övergripande kyrkligt intresse.

Mot den här bakgrunden delar utskottet kyrkostyrelsens uppfattning att nuvarande nivå på bidragen till underhåll av kyrkobyggnader behöver öka, även om den beloppsmässiga nivån på bidraget formellt sett är en fråga för Budgetutskottet att tas ställning till.

Det som idag kallas ”kyrkobyggnadsbidrag” ingår nu med 50 miljoner kronor som underlag för beräkningen av stiftsbidrag. Kyrkounderhållsbidraget om samman-

lagt 100 miljoner kronor enligt kyrkostyrelsens förslag fördelas först mellan stiftet, som i sin tur ska ge församlingar och pastorat bidrag som avser underhåll av kyrkobyggnaderna. Det är här inte fråga om ett bidrag som stiftet fritt beslutar om vad det ska användas till. Utskottet menar därför att bidraget inte bör ingå som en del i stiftsbidraget utan istället utgöra en egen bidragsform reglerad i kyrkoordningen. Utskottet är informerat om att kyrkostyrelsen avser att fördela bidraget efter den sammanlagda byggytan på kyrkorna i stiftet. En mindre del av bidraget fördelas med hänsyn till kyrktätheten, det vill säga antalet kyrkor i förhållande till antalet kyrkotillhöriga i stiftet.

Slutligen välkomnar utskottet kyrkostyrelsens initiativ till framtagande av en ny nyckeltalslista och anvisningar som, utifrån ovan nämnda syfte med kyrkounderhållsbidraget, ska ge stiftet bättre förutsättningar i sin fördelning av detta bidrag till församlingarna.

Avräkning av utdelningen från prästlönetillgångarna vid beräkning av stiftsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Det ska inte längre göras någon avräkning av utdelningen från prästlönetillgångarna vid beräkning av stiftsbidrag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande avräkning av utdelningen från prästlönetillgångarna vid beräkningen av stiftsbidrag.

Utskottet föreslår, i likhet med kyrkostyrelsen, att samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingar och pastorat som har andelar i avkastningen från prästlönetillgångarna, betalar stiftet in motsvarande belopp från tillgångarna till nationell nivå. Det innebär att motsvarande ordning som gällde före 2005 återinförs och att nuvarande ordning, där stiftet får tillgodogöra sig hälften av denna utdelning samtidigt som avräkning för detta görs mot stiftsbidraget, upphör.

Det finns flera skäl till denna förändring. Prästlönetillgångarna och dess avkastning utgör en del av det kyrkliga och nationella utjämningsystemet. Detta faktum blir tydligare i en ordning där hälften av utdelningen också betalas in till nationell nivå. Förändringen innebär även vissa administrativa fördelar. Exempelvis upphör problematiken med att vissa stift enligt dagens ordning ibland måste betala tillbaka erhållet stiftsbidrag till nationell nivå, när nivån på årets utdelning från förvaltningen av prästlönetillgångar blivit känd.

Viktigt att notera är slutligen att förändringen inte får ekonomisk påverkan för vare sig stiftet eller nationell nivå, eftersom det här endast rör sig om en omdirigering av betalningsströmmar. Stiftets intäktsbortfall beträffande utdelning från prästlönetillgångar kommer i det nya systemet helt att kompenseras av motsvarande höjning av stiftsbidraget från nationell nivå.

Genomförande av förslagen rörande ekonomisk utjämning

Kyrkostyrelsens förslag

Förändringen av utjämningsystemet avseende församlingar och pastorat och av stiftsbidragen genomförs successivt åren 2018–2021.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande genomförande av förslagen rörande ekonomisk utjämning.

De förändringar i det ekonomiska utjämningsystemet och av stiftsbidragen som föreslås i denna skrivelse får ekonomiska konsekvenser för församlingar, pastorat och stift som dessa behöver få tid att anpassa sig till. Det nuvarande utjämningsystemet infördes successivt under en fyraårig övergångsperiod mellan åren 1997–2000. Utskottet delar kyrkostyrelsens bedömning att samma ordning ska gälla nu och att det nya utjämningsystemet successivt ska träda i kraft under perioden 2018–2021, där det nya systemet får fullt genomslag från och med år 2021. Beträffande kyrkounderhållsbidraget föreslås att bestämmelserna om detta träder i kraft fullt ut första året 2018. Som en följd av detta kommer samtidigt hela det belopp om 50 miljoner kronor avseende kyrkobyggnadsbidrag, som ingår i stiftsbidragets nuvarande modell för stiftsbidrag, i sin helhet att avskaffas första året 2018.

Ekonomiska konsekvenser av ändringar i utjämningsystemet

Förslagen om ändringar i utjämningsystemet som får ekonomiska konsekvenser i större eller mindre utsträckning för i stort sett alla organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Det som redovisas i tabellen nedan utgår från ekonomiska konsekvenser för nationell nivå efter att det nya utjämningsystemet fått fullt genomslag år 2021.

Diakonibidrag, ökad kostnad	-50 miljoner kronor
Glesbygdsbidrag, ökad kostnad	-45 miljoner kronor
Kyrkounderhållsbidrag, ökad kostnad	-100 miljoner kronor
Stiftsbidrag, minskad kostnad	+99 miljoner kronor
Återstående finansieringsbehov	-96 miljoner kronor

Den minskade kostnaden för det samlade stiftsbidraget enligt kyrkostyrelsens förslag motsvarar i stort sett det så kallade ytabidrag som finns med i nuvarande beräkning av stiftsbidrag och som föreslås avvecklas. Storleken på ytabidraget motsvarar storleken på de tillkommande glesbygds- och diakonibidragen (sammantaget 95 miljoner kronor). Det återstående finansieringsbehovet om 96 miljoner kronor motsvarar det nya kyrkounderhållsbidraget om 100 miljoner kronor. Som tidigare nämnts omfattas inte det nya kyrkounderhållsbidraget av de övergångsregler som det nya utjämningsystemet i övrigt föreslås göra.

Utvärdering

Utvärdering av arbetet med en effektiviserad fastighetsförvaltning

Kyrkostyrelsens förslag

En utvärdering av hur beslut om och inriktningen av arbetet med en effektivare fastighetsförvaltning har genomförts samt vilka effekter detta har haft ska läggas fram till 2023 års kyrkomöte. Det ska göras en granskning av vilka åtgärder som har vidtagits av församlingar och pastorat, stiftet samt kyrkostyrelsen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om utvärdering av arbetet med en effektiviserad fastighetsförvaltning.

Det är angeläget att ett beslut om effektivare fastighetsförvaltning följs upp och utvärderas på ett systematiskt sätt efter en viss tid. En sådan utvärdering bör ske på alla nivåer och kan minska behovet av detaljerade bestämmelser. Som kyrkostyrelsen ser på saken är det naturligt att arbetet med effektivare fastighetsförvaltning kontinuerligt följs upp och utvärderas redan från början, såväl nationellt som i stiftet och i församlingar/pastorat. Det ligger i sakens natur att man redan från början försöker dra lärdomar av det man gör och utvärdera om man skulle kunna bli mer effektiv genom att arbeta på något annat sätt. Detta innebär dock inte att kyrkostyrelsen årligen måste redovisa till kyrkomötet vilka erfarenheter man dragit och vilka effekter man uppnått. En sådan grundlig utvärdering bör inte göras innan arbetet har bedrivits under ett antal år.

Utvärdering av förslagen kring kyrkobyggnader

Kyrkostyrelsens förslag

En utvärdering av hur de förslag rörande hanteringen av kyrkobyggnader som kyrkostyrelsen nu lägger fram har genomförts samt vilka effekter detta har haft ska redovisas till 2023 års kyrkomöte.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om utvärdering av förslagen kring kyrkobyggnader.

Utskottet delar kyrkostyrelsens mening om att det behöver göras en utvärdering av förslagen även i denna del. Det är viktigt att följa upp t.ex. i vilken utsträckning förslaget om möjlighet till överlåtelse av en kyrkobyggnad till trossamfundet har utnyttjats och vad detta har inneburit för den församling eller det pastorat som överlämnat kyrkan, för trossamfundet som ägare och för stiftet som förvaltare ur ekonomiskt, praktiskt och pastoralt hänseende. Även huruvida kyrkomötet beslutat att kyrkounderhållsavgift får tas ut samt, om uttag av kyrkounderhållsavgift i så fall har haft någon påverkan på benägenheten att överlåta kyrkobyggnader till trossamfundet, bör omfattas av utvärderingen. Likaså bör utvärderingen omfatta vilka ställningstaganden kyrkostyrelsen gjort när det gäller att ta emot en kyrkobyggnad och på vilka grunder kyrkostyrelsen inte varit beredd att ta emot en kyrkobyggnad

för det fall denna situation inträffat. Det är också viktigt att följa upp vad förslaget inneburit i kulturarvshänseende.

I likhet med vad som sagts ovan rörande utvärderingen av förslagen om en effektiviserad fastighetsförvaltning bör en kontinuerlig utvärdering av förslagets effekter göras medan en mera grundlig och systematisk utvärdering bör anstå några år. Enligt kyrkostyrelsens mening kan det vara lämpligt att en sådan mer grundlig utvärdering redovisas till kyrkomötet 2023.

Utvärdering av förslaget till förändrat utjämningsystem

Kyrkostyrelsens förslag

En utvärdering bör göras av vilka effekter det nya utjämningsystemet fått på makronivå och hur systemet uppfyller de mål som är satta. Utvärderingen ska redovisas till kyrkomötet 2027.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om utvärdering av förslaget till förändrat utjämningsystem.

Även förslaget till förändrat utjämningsystem bör följas upp och utvärderas efter en tid. I likhet med kyrkostyrelsen menar utskottet att det är värdefullt att brett följa upp och utvärdera vilka effekter det nya systemet haft när det gäller måluppfyllelse på makronivå. Det bör t.ex. utvärderas om det nya systemet på ett tillfredsställande sätt har förmått bidra till att ge församlingarna ekonomiska möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift och att ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

På motsvarande sätt som ovan nämnda utvärderingar rörande förslagen om en effektiviserad fastighetsförvaltning respektive hanteringen av kyrkor, bör en kontinuerlig utvärdering av förslagets effekter göras medan en mera grundlig och systematisk utvärdering bör anstå några år. Enligt utskottets mening bör det nya systemet få vara i full kraft under en mandatperiod innan en större utvärdering sker. Utskottet föreslår därför likt kyrkostyrelsen att denna utvärdering ska redovisas först till kyrkomötet 2027.

Ersättning för kyrkliga handlingar

Kyrkostyrelsens förslag

Inga ändringar görs i kyrkoordningens bestämmelser om ersättning för kostnader för kyrkliga handlingar (Clearing). Det bör dock bli obligatoriskt att använda det gemensamma kollekt- och betalssystemet, KOB, för hanteringen av ersättningen för kyrkliga handlingar. Beslut om detta får fattas av kyrkostyrelsen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ersättning för kyrkliga handlingar.

Kyrkorättsutskottets yttrande (Kr 2016:2y) över kyrkostyrelsens skrivelse innehåller viss kritik gällande den terminologi som används i förslaget till bestämmelser i nytt kapitel 44 om ekonomisk utjämning i kyrkoordningen, se bilaga 3.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller utskottets förslag om ändrad terminologi i nya 44 kap. 2, 5, 7 och 10 §§. Dessa ändringar innebär att ordet ”medlem” ersätts av ”kyrkotillhörig”.

Utskottet delar Kyrkorättsutskottets uppfattning att en central term i kyrkoordningen måste återkomma på ett konsekvent och sammanhållet sätt i regelverket. Utskottet föreslår därför vissa justeringar i texten i det nya 44 kapitlet om ekonomisk utjämning i förhållande till kyrkostyrelsens förslag. Dessa ändringar innebär att termen ”kyrkotillhörig” ska användas i ett nytt kapitel 44 om ekonomisk utjämning istället för termen ”medlem”. De paragrafer som berörs är 2, 5, 7 och 10 §§.

Uppsala den 29 september 2016

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Åke Löfstrand, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Leif Grip, Margareta Nisser-Larsson och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Jan Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1),

dels att 44 kap. ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna före 40 kap. 7 §, 41 kap. 3 a § samt till 47 kap. ska ha följande lydelse,

dels att 3 kap. 2 §, 10 kap. 3 §, 40 kap. 7 och 8 §§, 41 kap. 3 §, 42 kap. 5 §, 46 kap. 4 och 5 §§, 56 kap. 2 § och 57 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt 44 kap. och fyra nya paragrafer 40 kap. 10 och 11 §§, 41 kap. 10 §, och 47 kap. 12 § samt nya rubriker närmast före 40 kap. 10 §, 40 kap. 11 §, 41 kap. 10 § och 47 kap. 12 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. Kyrkofullmäktige

2 §

Kyrkofullmäktige beslutar i principiella ärenden och i ärenden som på annat sätt är av större vikt, främst

1. godkännande av församlingsinstruktionen	2. <i>fastställande av lokalförsörjningsplan,</i>
2. mål och riktlinjer för verksamheten,	3. mål och riktlinjer för verksamheten,
3. budget, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor,	4. budget, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor,
4. val av ledamöter och ersättare i kyrkorådet, församlingsråd och valnämnden,	5. val av ledamöter och ersättare i kyrkorådet, församlingsråd och valnämnden,
5. val av revisorer,	6. val av revisorer,
6. grunderna för ersättning till förtroendevalda och revisorer,	7. grunderna för ersättning till förtroendevalda och revisorer,
7. fastställande av årsredovisningens resultat och balansräkning, och	8. fastställande av årsredovisningens resultat och balansräkning, och
8. ansvarsfrihet.	9. ansvarsfrihet.

Kyrkofullmäktige beslutar också i andra frågor som anges i kyrkoordningen.

10 kap. Den nationella nivåns uppdrag

3 §

Kyrkostyrelsen företräder trossamfundet Svenska kyrkan. Den bereder och verkställer kyrkomötets beslut och har förvaltande uppgifter.

Kyrkostyrelsen ska

1. stödja stiftens arbete för utveckling av församlinglivet,	1. stödja stiftens arbete för utveckling av församlinglivet <i>och av en god förvaltning i församlingar och pastorat,</i>
2. ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder,	
3. svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund,	
4. samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni,	
5. ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning,	

6. svara för det kyrkliga utjämningsystemet,
7. ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem,
8. främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan, och
9. verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning.

40 kap. Kyrkobyggnader

Beslut om att ta kyrkobyggnader ur bruk **Beslut om att ta kyrkorum ur bruk**

7 §

En församling får besluta att *en kyrkobyggnad* inom församlingen ska tas ur bruk.

Om församlingen ingår i ett pastorat, ska beslutet dock fattas av pastoratet. Om församlingen inte godkänner att *kyrkobyggnaden* tas ur bruk, får pastoratet besluta detta endast om det finns särskilda skäl.

En församling får besluta att *ett kyrkorum* inom församlingen ska tas ur bruk.

Om församlingen ingår i ett pastorat, ska beslutet dock fattas av pastoratet. Om församlingen inte godkänner att *kyrkorummet* tas ur bruk, får pastoratet besluta detta endast om det finns särskilda skäl.

8 §

Församlingens eller *pastoratets* beslut om att *en kyrkobyggnad* ska tas ur bruk ska *prövas* av stiftsstyrelsen. *Före* beslut i stiftsstyrelsen ska domkapitlet och länsstyrelsen *ges* tillfälle att yttra sig.

Stiftsstyrelsen ska *fastställa* ett beslut att ta *en kyrkobyggnad* ur bruk, om det inte finns *synnerliga skäl* mot detta.

Om *församlingen* eller *pastoratet* överväger att ta *ett kyrkorum ur bruk* ska *samråd* ske med stiftsstyrelsen. När det finns ett förslag om att ta *ett kyrkorum ur bruk* ska stiftsstyrelsen under tiden för *samrådet* ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig.

För att gälla ska ett beslut att ta *ett kyrkorum ur bruk* fastställas av stiftsstyrelsen.

När *en kyrkobyggnad* har överlåtit till trossamfundet Svenska kyrkan enligt 10 § får kyrkostyrelsen besluta att ta *ett kyrkorum ur bruk*. Före ett sådant beslut ska kyrkostyrelsen ge domkapitlet i det stift där kyrkan är belägen och den länsstyrelse som har tillsynsansvar enligt kulturmiljölagen tillfälle att yttra sig.

Överlåtelse av kyrkobyggnad

10 §

En församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet får efter godkännande av stiftsstyrelsen överlåta *en kyrkobyggnad* med tillhörande kyrkotomt till trossamfundet Svenska kyrkan.

Ett sådant beslut får fattas bara om

- 1. kyrkobyggnaden inte ska användas för församlingens gudstjänster,*
- 2. det har prövats om det finns en alternativ användning, och*
- 3. kyrkostyrelsen har godtagit att överta kyrkobyggnaden.*

Förvaltning av kyrkobyggnad som har överlåtits till trossamfundet

11 §

En kyrkobyggnad som har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan ska förvaltas av det stift där kyrkobyggnaden är belägen.

41 kap. Upplåtelse av kyrka

3 §

En kyrka får upplåtas för andra ändamål än de som avses i 1 eller 2 § bara om det kan antas att kyrkorummet och dess inventarier kommer att behandlas med pietet och aktsamhet. Den får inte upplåtas för något ändamål som kränker kyrkorummets helgd. En upplåtelse får inte heller ske på så sätt att den hindrar församlingens gudstjänstliv eller verksamhet i övrigt.

Upplåtelse av *kyrka* för kyrkliga handlingar i andra fall än de som avses i 2 § får vägras bara om upplåtelsen skulle strida mot bestämmelserna i första stycket.

Upplåtelse av *församlingskyrka* för kyrkliga handlingar i andra fall än de som avses i 2 § får vägras bara om upplåtelsen skulle strida mot bestämmelserna i första stycket.

Vem som beslutar om upplåtelse av kyrka

Vem som beslutar om upplåtelse av församlingskyrka

3 a §

För en församling som ingår i ett pastorat gäller det som sägs om kyrkorådet i 4–6, 8 och 9 §§ i stället församlingsrådet.

Beslut om upplåtelse av kyrka som ägs av trossamfundet Svenska kyrkan

10 §

Domkapitlet i det stift där kyrkan finns beslutar om upplåtelse av en kyrka som ägs av trossamfundet Svenska kyrkan efter överlåtelse enligt 40 kap. 10 §.

42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar

EE 2016:1
Bilaga 1

5 §

Kyrkostyrelsen ska genast överföra intäkterna från kyrkoavgiften till församlingarna och stiftet. Bestämmelser om avräkning mot intäkterna finns i 44 kap. 13 §.

Kyrkostyrelsen ska genast överföra intäkterna från kyrkoavgiften till församlingarna och stiftet. Bestämmelser om avräkning mot intäkterna finns i 44 kap. 11 §.

44 kap. Ekonomisk utjämning m.m.

Inledande bestämmelser

1 § Det som sägs i detta kapitel om församlingar ska för en församling som ingår i ett pastorat i stället gälla pastoratet.

Bestämmelserna i detta kapitel ska inte tillämpas på Hovförsamlingen.

Bestämmelserna i 7–10 §§ gäller bara territoriella församlingar.

Definitioner

2 § I detta kapitel används följande uttryck med den betydelse som anges nedan:

Avgiftsunderlag: De sammanlagda beskattningsbara inkomster som de kyrkotillhöriga i en församling har enligt Skatteverkets beslut om kommunal inkomstskatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) året före bidragsåret.

Bidragsår: Det år under vilket ett bidrag betalas ut eller en avgift ska betalas.

Utjämningstal/Bidragstal: Ett krontal som fastställs av kyrkostyrelsen och som bestämmer omfattningen av utjämningen för respektive komponent i kostnadsutjämningen.

Medelavgiftsunderlag: Medelavgiftskraften multiplicerad med antalet kyrkotillhöriga i församlingen den 1 januari året före bidragsåret. Medelavgiftskraften är avgiftsunderlaget för de kyrkotillhöriga i hela landet, dividerat med antalet kyrkotillhöriga i landet den 1 januari året före bidragsåret.

Tätortsgrad: Hur stor andel av befolkningen som bor i tätort.

Avgifter för gemensam verksamhet och kyrkunderhåll

3 § Församlingen ska varje år betala en avgift för gemensam verksamhet. Avgiften för gemensam verksamhet är sju öre per etthundra kronor av församlingens avgiftsunderlag.

Församlingen ska om kyrkomötet beslutar det också betala en kyrkunderhållsavgift.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om kyrkunderhållsavgiften.

Inkomstutjämning

4 § Församlingarnas inkomster utjämnas genom avgifter och bidrag. De församlingar vars avgiftsunderlag överstiger medelavgiftsunderlaget ska betala en inkomstutjämningsavgift. De församlingar vars avgiftsunderlag understiger medelavgiftsunderlaget ska få ett inkomstutjämningsbidrag.

Avgiften eller bidraget fastställs varje år och är femtio procent av skillnaden mellan församlingens avgiftsunderlag och medelavgiftsunderlaget, multiplicerat med en avgiftssats som beslutas av kyrkostyrelsen.

Utjämning av kostnader för kyrkobyggnader

5 § Församlingarnas kostnader för kyrkobyggnader utjämnas genom avgifter och bidrag. De församlingar som den 1 januari året före bidragsåret hade fler kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad än medeltalet kyrkotillhöriga per kyrka i landet vid samma tidpunkt ska betala en kyrkobyggnadsavgift. De församlingar som hade färre kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad än medeltalet ska i stället få ett kyrkobyggnadsbidrag.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas för varje kyrkobyggnad på grundval av skillnaden mellan antalet kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad i församlingen och medeltalet kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad i landet. Skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningstal.

6 § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om hur de avgifter och bidrag som enligt 5 § gäller för församlingarna i Visby stift ska fördelas mellan församlingarna och den samfällighet som avses i 2 kap. 10 §.

Utjämning av kostnader för verksamhet bland dem som inte tillhör Svenska kyrkan

7 § Församlingarnas kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga utjämnas genom avgifter och bidrag. Om de kyrkotillhörigas andel av de folkbokförda invånarna inom en församlings territoriella område den 1 januari året före bidragsåret överstiger medeltalet för kyrkotillhöriga i landet vid samma tidpunkt ska församlingen betala en avgift. Om de kyrkotillhörigas andel understiger medeltalet kyrkotillhöriga i landet ska församlingen i stället få ett bidrag.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas på skillnaden mellan andelen kyrkotillhöriga i församlingen och medeltalet kyrkotillhöriga i landet. Den på detta sätt framräknade skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningstal. Till den del som andelen kyrkotillhöriga i en församling med mer än 35 procentenheter understiger genomsnittlig andel kyrkotillhöriga i hela landet ska det dock inte utgå något bidrag.

Utjämning av kostnader för verksamhet bland barn

8 § Församlingarnas kostnader med anledning av andelen barn utjämnas genom avgifter och bidrag. Om barnens andel av de folkbokförda barnen inom en församlings territoriella område den 1 januari året före bidragsåret överstiger medeltalet för barn i landet vid samma tidpunkt ska församlingen få ett bidrag. Om barnens andel understiger medeltalet barn i landet ska församlingen i stället betala en avgift.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas på grundval av skillnaden mellan andelen barn i församlingen och medeltalet barn i landet. Skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningstal.

Diakonibidrag

9 § Församlingar som har en befolkning med sämre socioekonomiska förutsättningar än genomsnittet i landet ska erhålla ett diakonibidrag. Kyrkostyrelsen fastställer bidragets storlek för varje bidragsberättigad församling.

Glesbygdsbidrag

10 § Församlingar med mindre än 8,0 invånare per kvadratkilometer och en tätortsgrad under 70 procent samt landsbygdsförsamlingar i Visby stift ska få ett glesbygdsbidrag. Bidraget beräknas genom att antalet kyrkotillhöriga inom församlingens territoriella område multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt bidragstal.

Hur avgifter och bidrag fastställs, m.m.

11 § Kyrkostyrelsen fastställer för varje församling avgifter och bidrag enligt 3–5 och 7–10 §§. Avgifterna betalas av församlingarna och bidragen tillförs församlingarna genom avräkning mot intäkterna från kyrkoavgiften.

Kyrkostyrelsen ska meddela församlingarna dessa uppgifter senast den 25 januari under bidragsåret.

Till ledning för församlingarnas budgetarbete ska kyrkostyrelsen senast den 10 september året före bidragsåret meddela församlingarna preliminära uppgifter om avgifterna och bidragen.

12 § Avgifter och bidrag enligt 3–5 och 7–10 §§ påförs församlingarna med en tolfedel varje kalendermånad och räknas av mot det förskott på intäkterna av kyrkoavgiften som församlingarna erhåller.

13 § Under januari och februari månad är regleringen av avgifter och bidrag preliminär. Från och med mars månad ska den vara slutlig. Under mars månad ska de regleringar rättas som har gjorts under januari och februari månad.

Stiftsbidrag

14 § Stiftens erhåller bidrag till sin verksamhet och för stöd till stiftets församlingar (stiftsbidrag).

Kyrkounderhållsbidrag

15 § Kyrkostyrelsen ska besluta om bidrag till stiftens som stiftens ska använda till församlingarnas underhåll av kyrkobyggnader.

Uppgiftsskyldighet

16 § Församlingar och stift är skyldiga att lämna de ekonomiska och statistiska uppgifter som behövs för den ekonomiska utjämningen. Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om dessa uppgifter och om förseningsavgift för den som inte lämnar uppgifterna i rätt tid.

46 kap. Prästlönetillgångar och annan ändamålsbestämd egendom

4 § Utgifterna för stiftets förvaltning av prästlönetillgångarna ska betalas med inkomsterna från denna förvaltning.

Nettovinsten på förvaltningen av prästlönefastigheterna utgörs av vad som återstår av vinsten från den samlade förvaltningen av denna egendom efter det att stiftet har avsatt de medel som behövs för förvaltningen av egendomen. Nettovinsten av prästlönefondens förvaltning utgörs av avkastningen under räkenskapsåret minskad med det belopp som enligt 11 § har avsatts för att säkra fondkapitalet mot inflationen.

Den nettovinst som uppkommer vid förvaltningen av prästlönetillgångarna och som tillkommer församlingarna ska stiftet fördela på dessa i förhållande till deras andelar i prästlönetillgångarna.

Stiftet får dock av vinsten behålla de medel som behövs för förvaltningen.

Samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingarna ska stiftet till den nationella nivån betala ett lika stort belopp.

47 kap. Ekonomisk förvaltning för församlingar och pastorat

47 kap. Ekonomisk förvaltning *m.m.* för församlingar och pastorat

Lokalförsörjningsplan

12 §

För församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, för pastoratet ska finnas en lokalförsörjningsplan.

Kyrkorådet ska minst vart fjärde år pröva om det ska ske en ändring av lokalförsörjningsplanen. Om inget förslag till ändring utarbetas ska skälen för detta anmälas till kyrkofullmäktige.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om lokalförsörjningsplaner.

56 kap. Kyrkobokföring och andra register

Ändamål med övriga register

2 §

I Svenska kyrkan ska finnas register som gör det möjligt för Svenska kyrkan att

1. uppfylla skyldigheten att lämna uppgifter enligt 14 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan,

2. hantera kyrko- och begravningsavgift,

3. ta fram erforderlig statistik,

4. tillhandahålla uppgifter om Svenska kyrkans indelning,

5. genomföra de kyrkliga valen,

6. tillhandahålla uppgifter om de präster och diakoner som står under respektive stifts tillsyn, *och*

7. ansöka om förordnande för präster att vara vigselförrättare.

6. tillhandahålla uppgifter om de präster och diakoner som står under respektive stifts tillsyn,

7. ansöka om förordnande för präster att vara vigselförrättare, *och*

8. *bidra till en god fastighetsförvaltning.*

5 §

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,
2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift, dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

När det finns flera kyrkor i en församling ska redovisas hur dessa i huvudsak används.

Utöver vad som sägs i första stycket ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 18 § i huvudsak disponeras.

Utöver vad som sägs i första och andra styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 18 § i huvudsak disponeras.

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2018 med undantag av ändringarna i 56 kap. 2 § vilka träder i kraft den 1 januari 2017.
2. En begränsning av förändringarna för församlingar och pastorat till följd av nya 44 kap. ska ske enligt följande.

Förändringen utgör skillnaden mellan nettot av avgifter och bidrag för församlingarna och pastoraten enligt nya 44 kap. för bidragsåret 2018 jämfört med det netto som skulle ha uppkommit samma år om bestämmelserna i tidigare 44 kap. hade tillämpats. Med nettot enligt nya 44 kap. avses skillnaden mellan bidrag och avgifter enligt 3–5 och 7–10 §§. Med nettot enligt tidigare 44 kap. avses skillnaden mellan bidrag och avgifter enligt 6, 7, 8 och 9 §§ i tidigare 44 kap.

Vid beslut om avgifter och bidrag enligt 11 § ska

- från nettot för bidragsåret 2018 avräknas tre fjärdedelar av förändringen,
- från nettot för bidragsåret 2019 avräknas två fjärdedelar av förändringen, och
- från nettot för bidragsåret 2020 avräknas en fjärdedel av förändringen

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:9y

Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Läronämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6

Läronämnden ser inga läromässiga hinder för att skrivelsens förslag genomförs.

I inledningen till kyrkoordningens andra avdelning beskrivs församlingarnas identitet:

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.

Den lokala församlingen är den grundläggande manifestationen av vad det innebär att vara kyrka eftersom det är där evangeliet förkunnas, sakramenten förvaltas och en gemenskap församlas (Den augsburgska bekännelsen, artikel VII). Kyrkorummet är till för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift. Det är ett helgat rum vilket betonas i inledningen till kyrkoordningens tionde avdelning Kyrkobyggnader:

Kyrkans erfarenhet visar att det behövs särskilda kyrkorum, avskilda för att tjäna församlingens gudstjänstliv, även om det inte är nödvändigt med särskilda lokaler för att Guds folk ska kunna samlas till gudstjänst. De helgade kyrkorummen är över hela landet ett tecken på Guds närvaro.

Gudstjänstlivet är en omistlig dimension av församlingens grundläggande uppgift. Det kommer till uttryck både som allmän gudstjänst och i de kyrkliga handlingarna vid livets avgörande skeden. Om ett visst kyrkorum inte behöver användas för detta ändamål, utan gudstjänst kan firas i en annan av församlingens kyrkor, finns inga hinder för att skrivelsens förslag genomförs.

Svenska kyrkan består av församlingar och stift som är förenade i ett trossamfund med nationella organ. När äganderätt till en kyrka enligt skrivelsens förslag ska överlåtas från en församling är det lämpligt att detta sker till trossamfundet Svenska kyrkan. Samtidigt är det avgörande, som uttryck för vår kyrkosyn, att ansvaret för kyrkobyggnadens upplåtande och övrig förvaltning läggs på stiftet som en av kyrkans två pastorala nivåer.

Läronämnden noterar att beslutet att överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan inte innebär att det upphör att vara ett invigt kyrkorum om inte särskilt beslut fattas om detta.

Uppsala den 31 augusti 2016

EE 2016:1
Bilaga 2

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2016:2y

Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Till Ekonomi- och egendomsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över skrivelse 2016:6

Kyrkorättsutskottet har tidigare uttalat (Kr 2013:6y) att en ändring i kyrkoordningen ska vara så beredd som dess beskaffenhet kräver och ha möjlighet att stå sig över tid för att ge en kontinuitet i regelverket. Kyrkorättsutskottet har också tidigare uttalat (Kr 2013:3) att arbetet med kyrkoordningen ska präglas av en strävan att åstadkomma ett förenklat regelverk och i syfte att uppnå ett regelverk som är ändamålsenligt, enkelt att tillämpa för alla Svenska kyrkans nivåer och som syftar till att skapa goda förutsättningar för utförandet av den grundläggande uppgiften.

Kyrkorättsutskottet noterar att kyrkostyrelsen i sitt förslag till nytt 44 kap. i kyrkoordningen ersätter termen ”tillhörig” med ”medlem”. Syftet med bytet av terminologi är enligt kyrkostyrelsen ett enklare språkbruk, vilket framgår av kyrkostyrelsens kyrkoordningskommentar till 44 kap. 5 § där styrelsen anför att det ”har sin bakgrund i vad Läronämnden vid 2004 års kyrkomöte anförde i sitt yttrande 2004:4y. Läronämnden menade att såväl ordet ’tillhörig’ som ordet ’medlem’ kan motiveras bibliskt och teologiskt.” (KsSkr 2016:6, s. 119). Kyrkorättsutskottet kan konstatera att den term som huvudsakligen används i kyrkoordningen är ”tillhörig”, se t.ex. inledningstexterna till andra, sjätte, åttonde och nionde avdelningarna samt 29 kap. om kyrkotillhörighet och 35 kap. om församlingstillhörighet. I 4 kap. 23 § finns dock en inkonsekvens av terminologin där termen ”medlem” i stället används. I 4 och 7 §§ lagen om Svenska kyrkan (1998:1591) används ordet ”tillhör”. Kyrkostyrelsens förslag i denna del innebär en kraftig förstärkning av en inkonsekvens i kyrkoordningens terminologi genom att det kommer att föreligga diskrepans bl.a. mellan de kapitel som reglerar kyrko- och församlingstillhörighet och hur kyrko- och församlingstillhörighet uttrycks i bestämmelserna om ekonomisk utjämning. Att ändra en i kyrkoordningen central term i endast ett av kyrkoordningens 59 kapitel är enligt Kyrkorättsutskottets uppfattning inte en bra juridisk-teknisk metod. En sådan ändring av terminologin måste enligt Kyrkorättsutskottets mening genomföras konsekvent och sammanhållet. Kyrkorättsutskottet noterar vidare att det i kyrkostyrelsens förslag i 44 kap. 2 § föreligger diskrepans i terminologin, där termen ”kyrkotillhörig” används i definitionen av avgiftsunderlag medan termen ”medlem” används i övriga definitioner i samma bestämmelser.

Slutligen noterar Kyrkorättsutskottet att det kan finnas anledning för kyrkostyrelsen att fortsätta översynen av terminologin avseende kyrkobyggnader, kyrka och kyrkorum då dessa termer inte används på något entydigt sätt i kyrkoordningen. Det är inte klart hur dessa termer förhåller sig till varandra.

Kyrkorättsutskottet har ur kyrkorättslig synpunkt inget övrigt att erinra mot det framlagda förslaget till ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 28 september 2016

EE 2016:1
Bilaga 3

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jenny Thor, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Asta Matikainen Lecklin, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2016:1y

Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Till Ekonomi- och egendomsutskottet

Organisationsutskottets yttrande över skrivelse KsSkr 2016:6.

Organisationsutskottet vill inledningsvis framhålla att man ser positivt på kyrkostyrelsens förslag till förtydligande av organisation, roller och ansvar för kyrkans olika nivåer när det gäller arbetet med att effektivisera fastighetsförvaltningen. Utskottet vill särskilt lyfta fram betydelsen av att det grundläggande ansvaret för fastighetsförvaltningen föreslås fortsatt ligga kvar hos den lokala nivån.

Vidare ser utskottet det som betydelsefullt att stiftens roll tydliggörs när det gäller att inom ramen för sin uppgift främja och utöva tillsyn över församlingarnas och pastoratens förvaltning samt stödja församlingar och pastorat i arbetet med fastighetsförvaltningen.

Utskottet anser också att de lokalförsörjningsplaner som föreslås ska upprättas kan utgöra ett viktigt redskap i den strategiska fastighetsplaneringen.

Enligt utskottets mening kommer utbildning och kompetensutveckling att vara en avgörande faktor för att församlingar och pastorat ska lyckas att effektivisera fastighetsförvaltningen. Utskottet menar därför att det är bra att kyrkostyrelsen enligt förslaget ges en tydlig roll att, tillsammans med stiftens, erbjuda sådan.

Sammantaget menar utskottet att kyrkostyrelsens förslag i dessa delar skapar en bra grund och ger de nödvändiga förutsättningarna för att effektivisera fastighetsförvaltningen inom kyrkan samtidigt som hänsyn kan tas till det faktum att förvaltningsorganisationen på lokal nivå har stor variation i organisation, kompetens och storlek på förvaltad fastighetsbestånd m.m.

Det kan dock, enligt utskottets mening, ifrågasättas om stiftens, med kyrkostyrelsens förslag, i tillräcklig grad kommer att kompenseras ekonomiskt för sina ökade kostnader i relation till främjandet av den lokala fastighetsförvaltningen. Utskottet vill därför understryka vikten av att denna fråga, vilket kyrkostyrelsen också förutskickar i sin skrivelse, kontinuerligt följs upp så att en otillräcklig finansiering av stiftens insatser inte tillåts inverka menligt på möjligheterna att uppnå en effektiviserad fastighetsförvaltning på lokal nivå.

Slutligen vill utskottet framhålla att man ser positivt på att det inte redan nu, innan det finns någon möjlighet att ha en välgrundad uppfattning om hur stor den totala kostnaden för förvaltningen av kyrkor som överläts till trossamfundet kan bli, föreslås ett uttag av kyrkounderhållsavgift.

Uppsala den 28 september 2016

EE 2016:1
Bilaga 4

På Organisationsutskottets vägnar

Birgit Kullingsjö, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Birgit Kullingsjö, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2016:4y

**Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och
utjämningsystem**

Till Ekonomi- och egendomsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över Ekonomi- och egendomsutskottets förslag till ändringar i 44 kap. i kyrkoordningen.

Kyrkorättsutskottet har tidigare yttrat sig till Ekonomi- och egendomsutskottet (se Kr 2016:2y) och där framfört synpunkter på användningen av termen ”medlem” i kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (KsSkr 2016:6). Med anledning av detta har Ekonomi- och egendomsutskottet gjort justeringar i förslaget till kyrkoordningsbestämmelser och begärt ett kompletterande yttrande över utskottets förslag till ändringar i 44 kap. innebärande att ordet ”medlem” byts till ”kyrko-tillhörig”.

Kyrkorättsutskottet har ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot Ekonomi- och egendomsutskottets förslag till ändringar i 44 kap. i kyrkoordningen.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Joakim Lindström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jenny Thor, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Asta Matikainen Lecklin, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.